

De Drie Goddelijke Deugden

Ravels Weelde Poppel

Tijdschrift van Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 23, nr: 92: Juni 2019

Inhoud

Voorwoord.....	1
Lief en leed	2
Metaaldetectie, graven naar het verleden.....	3
Vorbije activiteiten	12
Uitslag Heemkunde Quiz 2019	16

Lidmaatschap

Voor 20 euro bent u lid van onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging.

Erelid kunt u zijn voor een jaarbijdrage vanaf 30 euro.

(Onze vereniging kent enkel het systeem van gezinslidmaatschap.)

U ontvangt 4 x per jaar een nummer van tijdschrift "De Drie Goddelijke Deugden".

Tevens kan er aan de meeste activiteiten van onze vereniging gratis worden deelgenomen.

Opzegging van het lidmaatschap kan jaarlijks kenbaar gemaakt worden voor 1 december.

Voorradije publicaties

Steeds op aanvraag te bekomen. Zie contactgegevens.

Afbeelding voorblad: Luchtfoto met zicht op Ravels.(Foto: Ludo Verhoeven)

Afbeelding achterblad: Foto uit de Gelderlander van 12 december 2018, de metaaldetector wordt uitgebannen in het Wijchens vennengebied. (foto: Eveline Van Elk)

Voorwoord

Eerst zou ik onze dank willen richten tot de vrijwilligers van onze vereniging, Collectief Moos, Erfgoed Noorderkempen, uitvaartzorg Schillebeeckx, keramiekkunstenares Mira Van Der Meijdenberg, de vereniging Prehistory Alive met Lucia Ros voor de re-enactment met Erfgoeddag en ons gemeentebestuur waar we steeds een luisterend oor en ondersteuning vinden.

Het thema van Erfgoeddag 2019 is “Hoe maakt u het?”. Ons bestuur dacht in eerste instantie aan een ambachtenmarkt, maar daar zijn er jaarlijks al zoveel van, dat we ons de vraag stelden of dit een meerwaarde zou geven.

Daarom opperden we het idee gezien de talloze prehistorische vondsten in Ravels, eens te kijken wat die oude Ravelsenaren voor elkaar hebben gebracht en met welke werktuigen.

Door ons te verdiepen in het gewijzigde thema “Hoe maakten ze het?” kwamen we tot de conclusie dat deze mensen met niets konden overleven en zelfs werktuigen hadden om het leven comfortabeler te maken. Deze eerste mensen beschikten reeds over een groot vakmanschap en een aangepaste levenswijze. Kortom, het waren geen wilden zoals we vaak denken.

In de nieuwe tentoonstelling ziet u instrumenten zoals messen, beitels, bijlen, sikkels, pijlpunten enzoverder waarvan we ondertussen zeker weten dat de maker van deze voorwerpen, ruim 5 jaar ondervinding moest hebben om tot een dergelijk hoogwaardig product te komen. Al die stenen of lithische voorwerpen hebben dus de naam gegeven aan het Stenen Tijdperk of het Lithicum.

Het is tevens markant dat andere volkeren die toen zeker geen contact konden hebben met elkaar toch dezelfde werktuigen maakten. In deze opstelling kan u voorbeelden vinden uit Egypte, Denemarken en andere landen

Indien hout, geweven stof, gewei, beenderen of leder niet vergankelijk zouden zijn, dan had men waarschijnlijk een andere naam voor deze prehistorische episode mogen uitdokteren. U zal dus deze voorwerpen hier niet vinden.

Bij de opgravingen werden er grondplannen opgesteld van de prehistorische woningen. Aan de hand van de paalgaten kon men de boerderijen reconstrueren en met de gevonden voorwerpen kon men het prehistorische leven reconstrueren.

Maar waar mensen leven, sterven er natuurlijk ook. Vandaar dat de begrafenis cultuur ook aan bod komt. Alle soorten begrafenisrituelen passeren hier de revue van lijkbegroefing en crematie met of zonder urn. Dit zijn thema's waar we tegenwoordig dagelijks mee geconfronteerd worden. Vandaar dat we de prehistorische urnen gevonden te Ravels in dialoog brengen met hedendaagse urnen van de uitvaartzorg en de hedendaagse kunstzinnige interpretatie ervan. Mogelijk evolueren we naar een tijd dat crematie een verplicht iets wordt, wie weet?

Bij dit tijdschrift krijgt u als lid een extra boekje betreffende de nieuwe tentoonstelling. Om af te sluiten: deze tentoonstelling lijkt op een pop-up of een tijdelijk iets of een probeersel dat verder zou kunnen evolueren bij succes.

Maar onze pop-up bekijken we echter als een ontluikend bloempje. Dit plantje zullen we koesteren en laten groeien. Het is de bedoeling om de archeologische schatkamer waar we bovenop leven, te tonen en te duiden. Dit opzet zal in de toekomst regelmatig aan veranderingen en aanvullingen onderhevig zijn.

Zo zal het bloempje een heuse plant worden met een goed wortelstelsel. Wij hebben het laatste jaar contacten gelegd met andere musea, archeologen, Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed, privéverzamelaars en Collectief MOOS. Enkele van deze voormelde organisaties/personen hebben reeds hun medewerking verleend aan deze tentoonstelling.

En om helemaal af te sluiten: dit jaar zullen wij een klein voorwerp onthullen met een gezegende ouderdom en dat van belang is geweest in de Ravelse geschiedenis. U wordt hiervan op de hoogte gehouden.

Luc Andries, voorzitter

Lief en leed

Graag feliciteren wij met hun gouden bruiloft (50 jaar):

Echtpaar Heyns

Onze deelneming betuigen wij bij het overlijden van:

Zuster Maria Pia van het Kind Jezus, karmelietes, Jeanine Van de Werf, op 2 mei 2019

Karel Brosens, echtgenoot van Ida Segers, op 5 mei 2019

Karel Vloemans, op 2 juni 2019

Om zeker te zijn dat we niemand vergeten te vermelden, vragen wij u ons op de hoogte te brengen via één van de bestuursleden, e-mail of briefje aan: Nicolaus Poppelius, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Metaaldetectie, graven naar het verleden

Door: Jan Meyndonckx

Wat is metaaldetectie? Het zoeken met een metaaldetector op akkers, weilanden, bossen en de laatste jaren ook meer en meer op de stranden, het graven naar het verleden. De eerste vraag die ik meestal krijg is: "Ben je goud aan het zoeken?". Het is niet alleen goud dat blinkt, veel zaken die we vinden, hebben geen materiële waarde maar moeten eerder in een archeologische context worden geplaatst. Elke vondst geeft telkens dezelfde vragen. Wat is het? Hoe oud is het? Waarom vind ik het op deze plaats? Als dit er ligt, wat kan er dan eventueel nog liggen? Een antwoord zoeken op de vraag wat is het, heet determineren. Eenmaal we thuis komen met onze vondsten begint het proper maken en het conserveren, dit moet met de nodige kennis gebeuren! Verkeerde handelingen in dit proces leiden vaak tot grote schade of tot een totaal verlies van het gevonden object! Je moet je hierbij voorstellen, een voorwerp dat honderden jaren in de grond heeft gezeten wordt plots in aanraking gebracht met zuurstof wat een corrosieve reactie in het kwadraat veroorzaakt! Het gebeurt dan ook vaak, als we een object van archeologische waarde vinden, we onmiddellijk op het veld het voorwerp in een kluit aarde stoppen en zo mee naar huis nemen om daar direct over te gaan op het conserveren voor bewaring.

Hoe word je metaaldetectorist? Wat moet je weten?

Als je zoekt op akkers, weilanden en bossen gaat men ervan uit dat je op zoek bent naar archeologische zaken en moet je voor Vlaanderen een erkenning hebben. Die moet je steeds kunnen voorleggen bij controle van bevoegde instanties.

Zoeken zonder erkenning leidt meestal tot inbeslagname van je materiaal en zware boetes! Voor het zoeken op het strand heb je geen erkenning nodig, omdat daar het archeologisch aspect niet aanwezig is. Op het strand vind je echter soms ook oud spul hoor, vooral na een stormvloed.

Eénmaal je de erkenning en een metaaldetector in handen hebt, kan je op pad. De regelgeving omtrent metaaldetectie staat beschreven in de deontologische code en dient door elke erkende detectorist gekend en nageleefd te worden. Bij het niet naleven ervan kan jouw erkenning ingetrokken worden.

De belangrijkste regels op een rijtje: in bezit zijn van een erkenning, altijd toestemming vragen aan de eigenaar van de grond en dit geldt ook voor openbare plaatsen. Verder moet men de gegraven gaten terug dicht maken, alle rommel mee naar huis nemen (kortom je zoekterrein netjes achter laten), niet dieper graven dan 30 à 40cm, altijd politie verwittigen bij het vinden van scherpe munitie of mensenresten. Zoeken is toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang, voor vondsten van WO1 & WO2 en vondsten van voor de 18de eeuw heb je meldingsplicht. Respecteer de natuur en houdt er rekening mee dat tijdens bepaalde periodes de metaaldetectorist niet gewenst is zoals bij ingezaaide akkers, broedseizoen en jachtseizoen. Dus best goed afspreken met eigenaars, boeren en jagers. Geef hen voorrang op jouw hobby!

Okay..., je gaat op pad en je hebt wat gevonden. Wat nu? De wetgeving zegt dat de eigenaar van de grond de eigenaar is van jouw vondst. Je kan best vooraf afspraken maken met de eigenaar! Voor de professionele archeologen geldt dit niet, die graven dieper dan 40cm en de vondsten zijn van vaders staat.

Wat zou je zoal kunnen vinden? Op akkers vind je het meeste oud spul, munten, zegellood, vingerhoeden, heilighangers, uniformknopen, gespen, lakzegelstempels, hoefijzers..... idem voor weilanden maar in mindere mate. Vaak komen de objecten echter mooier uit een weiland dan uit een akker die vaak meer bemest is geweest. Het zuur van de aal is nefast en bevordert de corrosie en dus de aantasting van de vondsten. Van de 10 munten die je vindt op een akker is er amper eentje leesbaar. In de bossen vind je ook wel middeleeuwse materialen maar daar is ook meer kans op militaire memorabilia. Dit laatste is interessant en spannend maar niet altijd ongevaarlijk! Altijd politie verwittigen bij het vinden van scherpe munitie, ook al zit dit al jaren in de grond, het is levensgevaarlijk! Het is ook altijd verboden te zoeken op archeologische plaatsen, ...zeer zware boetes! Kijk altijd even na of het gebied waarin je gaat zoeken niet archeologisch is ingekleurd! Wallonië is totaal verboden gebied! In Nederland is de regelgeving ook anders, daar verschilt ze van gemeente tot gemeente.

Alles wat kan gedetermineerd worden, is voor mij een leuke vondst en hoe ouder hoe beter. Onderstaande voorbeelden zijn in de buurt gevonden. Op de afbeelding van de gespen zie je als eerste een kleine schoenengesp die dateert van 1660-1720!

Vondsten uit Weelde: gespen, musketkogels en kogelpunten

Vondsten uit Weelde: heiligenbeeldjes, vingerhoeden, knopen en munten

Het determineren van je vondst

Lang leve het internet! Voor elk uur op het veld breng ik 10 uur door op het net. Via internet forums en besloten facebookgroepen wordt determineren van je vondsten een stuk gemakkelijker. In elke metaaldetectorgroep zitten voor elk item wel specialisten, ook ga je zelf veel bijleren na een tijdje. Ook het opzoekwerk voor de goede zoekplaatsen en de bijbehorende historische feiten nemen wat tijd in beslag. Een goede tool die ik hiervoor gebruik is de geopuntkaart (<https://www.geopunt.be/kaart>). Hier kan je de kaart die je bekijkt van je zoekplek zien op de Ferraris kaart van 1770. Men neemt aan dat de situatie op de Ferrariskaart geldt voor de eeuwen ervoor. Het is pas de laatste 100 jaar dat de Ferrariskaart getransponeerd werd naar de huidige situatie en goed geïnterpreteerd moet worden omdat wegen, steden en dorpen totaal veranderd zijn.

Het gebeurt ook wel eens dat je een vondst niet onmiddellijk kan determineren, 2 jaar geleden vond ik deze speld die tot de dag van vandaag een vraagteken blijft.

Maar soms heeft je vondst een mooi verhaal, zo vond ik in Weelde een uniformknoop van de Royal Sappers en Miners. Zij zijn van Brits – Canadese origine. Deze eenheid is ontstaan als een genie eenheid die o.a. ontmijnen als taak had. Je gaat dus na of deze eenheid effectief in onze regio is geweest. Wat vind ik op dat prachtige internet...? Een foto van 2 Sappers en Miners aan de Belgisch – Nederlandse grens met een metaaldetector op hun rug! Kortom, ik vind hun knoop met mijn detector en vind achteraf een foto van hun detector!

In Merksplas vond ik een verwondingsmedaille van de Duitsers uit de Tweede Wereldoorlog. Die had men in 3 uitvoeringen: een gouden, een zilveren en een zwart exemplaar. De soldaten met deze onderscheidingen op hun uniform hadden ernstige verwondingen opgelopen. Ik vond het zilveren type. Op de foto zie je een koperkleur, dit komt omdat de medailles verzilverd of verguld werden. Na zoveel jaren in de grond komt er meestal nog enkel het koper tevoorschijn. Na zoveel leed en miserie kon er nog geen echt zilver of goud af ook! Hieronder een beschrijving van het zilveren type, als je leest welke verwondingen horen bij zilver dan wil je in deze discipline zeker geen goud halen!

Verwundetenabzeichen 1939 in Silber

Deze onderscheiding verschilt iets van de Spaanse gewondenonderscheiding, doordat de kruislings geplaatste zwaarden iets breder zijn en het nieuwe stalen helm type, het M35 model afgebeeld is. Het hakenkruis op de helm is iets groter en de stippen op de tussenliggende velden zijn bij deze onderscheiding in horizontale lijnen geplaatst. Verder is het een ovaalvormige badge met een laurierbladerenkrans aan de buitenrand van de onderscheiding. Aan de onderzijde zit een strik en aan de bovenzijde zijn drie onder elkaar geplaatste bessen geplaatst. De zilveren uitvoering heeft een dichte achterzijde en kan een dunne ronde speld of een brede platte speld met haakconstructie bevatten. Het merendeel van de zilveren uitvoering is uit koper of zink geslagen en daarna verzilverd. De zilveren versie werd uitgereikt bij 3 of 4 verwondingen of bij een enkele verwonding die resulteerde in het verlies van een hand, een voet of een oog. Bij een verwonding die hersenbeschadiging, gezichtsmisvorming of gehoorverlies betekende, werd ook de zilveren versie uitgereikt.

Onlangs heb ik een schenking gedaan van een zegelstempel van 1530 aan het museum van de Heemkundige kring in Poppel. Deze stempel was van Geertruy Back, zij woonde met haar ouders op een kasteeltje in Weelde, naast de kerk waar nu de oude pastorie is gelegen. Geertruy Back was de grootmoeder van Constantijn Huygens, dichter, muzikschrijver, een grote geleerde uit de gouden eeuw. Constantijn is secretaris geweest van 2 Nederlandse staatslieden. Dit maakt van deze zegelstempel een zeer waardevolle vondst! Deze vondst zal later nog uitgebreider aan bod komen.

Voor elk item dat je hierboven ziet, moet je ook gemiddeld 1 emmer rommel opgraven: blikjes, alu-folie, stukjes schrapnel, noem maar op.

Omdat ons Weeldelandje een zeer rijke en bewogen geschiedenis heeft gekend, is het in onze streek toch behoorlijk moeilijk zoeken. De reden hiervoor is volgens mij het verplaatsen van stuifzand door de eeuwen heen, hierdoor liggen de hele oude zaken buiten bereik van onze detector.... Maar het ligt er wel! Daar ben ik van overtuigd! Ik ben ook al wel in Tongeren gaan zoeken, die Romeinen die spreken toch wel tot de verbeelding. Maar die plaatsen zijn al zoveel afgezocht, zodat het daar ook even moeilijk is. Het liefst zoek ik toch in mijn eigen streek, hiervoor moet ik steeds beroep doen op de goodwill van de boeren om toestemming te krijgen om op hun akkers en weilanden te mogen zoeken. Het doet me dan ook altijd veel plezier en ik ben hen bijzonder dankbaar als ze mij de toelating geven! Al de rommel die ik uit de weilanden haal, en dat is ontzettend veel, belandt niet in de magen van de koe! De weilanden mee opkuisen, dat is het minste dat ik terug kan doen voor de boer!

Wat heb je allemaal nodig om te detecteren? Om te beginnen zeer veel geduld, denk niet dat de mooie vondsten voor het rapen liggen. Een goede metaaldetector en een schop. Er bestaan speciaal modellen schoppen voor metaaldetectie maar dat is echt geen must. Als je een metaaldetector aan wil schaffen is het raadzaam je goed te laten informeren. Als je budget onder de €500 is zou ik opteren voor een goede 2de hands. Tussen €500 en €1000 heb je wel een goede nieuwe. Een goede speciaalzaak, met perfecte raad en na service is Westcoastdetecting in De Panne, zij hebben ook vaak goede 2de hands inruiltoestellen met garantie <https://www.westcoastdetecting.com/nl/index.php> .

Op de site van agentschap onroerend erfgoed Vlaanderen vind je alle info aangaande aanvraag, erkenning, wetgeving en alles wat je moet weten voor je aan metaaldetectie begint <https://www.onroenderfgoed.be/ik-ben-metaaldetectorist> .

Op de besloten facebookgroep Metaaldetectie Vlaanderen, worden dagelijks zeer mooie vondsten gepost, vondsten gedetermineerd en zeer veel tips en tricks gedeeld. De groep telt momenteel een 1300-tal leden. Iedereen die begaan is met metaaldetectie of erfgoed kan een toelating verkrijgen.

Het opzoeken van je zoekgebied kan op de site van geopunt Vlaanderen <https://www.geopunt.be/kaart>. Aan de rechterkant kun je de historische kaart bekijken, de Ferraris kaart is hierin de beste.

Wil je graag meer over metaaldetectie weten, contacteer me gerust: meynendonckxjan@skynet.be . Ik zoek niet naar waarde, maar naar geschiedenis. Er zijn nog heel veel zaken ongeweten en als metaaldetectorist en hobby- archeoloog probeer ik de geschiedkundige puzzel mee op te lossen. Archeologisch waardevolle stukken waarvan ik het geluk mag hebben ze te mogen vinden, zal ik steeds schenken aan een museum.

Begin niet aan metaaldetectie met de intentie waarde uit de grond te halen, want je gaat bedrogen uitkomen. We hopen echter allemaal op die pot blinkend goud!

Enkele foto's van de vondsten van Brent Kraayenbrink uit Ravels-Poppel

Een Duitse helm, een benzineblik of jerrycan en een helm

Een messing huls, knoop en gespen

Een bajonet

Voorbije activiteiten

Door: Luc Andries

Busreis Afrikamuseum Tervuren en Bourgondisch Mechelen

Donderdag 11 april vertrokken we stipt om 7.30 te Poppel na eerst nog iemand die het vergeten was uit zijn bed te hebben gezet. Hij werd door mij brutaal uit zijn slaap gerukt en voor zover ik kon beoordelen stond hij in twee seconden naast zijn bed. Nadat de nodige Euro's waren gezakt door het pas ontwaakte brein besliste hij om niet mee te gaan en zo vertrokken we dan met 53 mensen. Voor deze reis was er een zeer grote interesse en ze was einde januari zo goed als volgeboekt. Korte tijd later zaten we met bijna 70 inschrijvingen. Maar wat elk jaar weerkeert, is dat een aantal ingeschrevenen zich toch niet kunnen vrijmaken die dag of andere zaken zoals gezondheidsperikelen een streep door plannen trekt. Zo was de dag voor de grote dag alles gereduceerd tot juist 54 mensen en stond er nog een veertienjarige knaap op de wacht- of reservelijst. Deze jongeman is helaas niet mee kunnen gaan.

Na een ritje van amper 90 minuten kwamen we aan te Tervuren. Onze chauffeur Marco deponeerde ons netjes voor (eigenlijk de achterkant) het majestueuze Koninklijk Museum voor Midden-Afrika.

We werden vergast op een uitgebreid ontbijt en vanaf 10.00 uur konden we het museum betreden. Met de vernieuwing van het museum heeft men op enige afstand van het paleis een functioneel modern gebouw geplaatst voor de ontvangst van de museumbezoeker. Ondergronds is er een verbinding gemaakt met het oude museum en krijgt men een introductie met wat geschiedenis van het gebouw. In het museum aangekomen ziet men de oude olifant (opgezet) en andere dieren zoals vroeger. De vernieuwing van de opstelling is vooral merkbaar in de zalen achteraan en de zijkant. We zien aan de hand van videogetuigenissen hoe rituelen, ceremonies, talen, muziek en dans het leven van de Congolees bepaalden.

In de lange smalle zalen aan de zijkanten ziet men op de muren nog steeds de oude landkaarten van Congo en wordt er in één zaal kunst van uitzonderlijke creativiteit en vakmanschap getoond. De andere zaal handelt over de koloniale geschiedenis en de onafhankelijkheid. We hebben ruim 2 uur doorgebracht in het museum en ieder heeft individueel kunnen genieten van de info en de prachtige voorwerpen. Vooraleer de bus op te stappen naar Mechelen voor het middagmaal en het Bourgondisch bezoek aan deze stad hebben de meesten nog even van het zonnetje genoten in de prachtige Franse tuin rond het paleis.

Ijzerenleen

Grote Markt met stadhuis: het voormalig Paleis van de Grote Raad, Belfort en lakenhalle

Sint-Romboutskathedraal

Sint-Janskerk

Hof van Savoye of Paleis van Margaretha van Oostenrijk

Omstreeks 14.30 begon de wandeling door Mechelen waarbij men alle grote monumenten zoals de Sint-Romboutskathedraal, Hof van Busleyden, paleis van Margaretha van Oostenrijk en de pas gerestaureerde Sint-Janskerk met zijn drie Rubensschilderijen. Verder hebben gewandeld en info gekregen van de IJzerenleen, het Dijlepad, de Vismarkt, het paleis van de aartsbisschop en de Grote Markt met zijn gebouwen. Na het Mechels intermezzo hebben we te Antwerpen het avondmaal gebruikt en omstreeks 20.30 waren de meesten terug in de heimat.

Erfgoeddag zondag 28 april 2019 met opening thematentoonstelling:

Hoe maakten de eerste bewoners van Ravels het?

De weergoden zijn ons deze dag gunstig gestemd. Voor heel het land was er alle soorten weer of onweer voorspeld. Poppel heeft de dans ontsprongen. Uit voorzorg hebben we 's morgens een tentje opgezet waar de demonstratie van het stenen tijdperk plaatsvond. De re-enactment werd zeer gesmaakt en werd gedaan door de vereniging prehistory alive die daarvoor Lucia Ros had afgevaardigd. Zij is van alle prehistorische markten thuis. Ze kon vuur maken, stenen werktuigen afslaan van een silexknol en ze demonstreerde andere werktuigen die ze had gemaakt van gewei, rib. De dierenhuiden die ze droog en op de grond een tapijt vormden, werden meestal door haar van dierlijke resten ontdaan en op een natuurlijke manier gelooid.

foto's Marc Vermeeren en Bas Van Haeren

Uitslag Heemkunde Quiz 2019

We hebben geen enkel antwoord mogen ontvangen.

Er zijn wel suggesties geweest voor het voorwerp zoals een apparaat om touw te slagen....

Maar: u zult wel al eens gehoord hebben van de metten, al is het maar vanwege de zegswijze: korte metten maken. De metten is de (oude) naam voor wat nu wel het nachtofficie of lezingendienst wordt genoemd. Het is een gebedsviering die thuishoort in de dagelijkse liturgie van de kloosters, maar wordt ook gebeden door de priesters en diakens. Tegenwoordig hoeft dit niet meer 's nachts te zijn, al gebeurt dit meestal nog wel.

Het karakter is meditatief. Door psalmen te zingen en naar lezingen te luisteren word God geëerd en kunnen de eigen gedachten en overwegingen als het ware wat bij God verwijlen. De metten brengen rust en ruimte voor het eigen gebed.

De Donkere Metten zijn een speciale vorm van deze gebedsdienst. Het bijzondere zit 'm in het ritueel met de kaarsen. Aan het begin van de viering staan er **vijftien brandende kaarsen** op een driehoekige kandelaar. Na elke psalm of elk lied wordt één kaars gedoofd, totdat enkel nog de bovenste kaars brandt. Deze laatste kaars wordt brandend verborgen achter het altaar en alle lichten in de kerk gaan uit. Na een lied en het Onze Vader plaatst men de kaars weer op de kandelaar. Hierbij wordt door het zangkoor het ruizen van de wind geïmiteerd. Dit kaarsenritueel verbeeldt de leerlingen die één voor één bang werden en vluchtten. Het verwijst ook naar de dood en verrijzenis van Jezus omdat de laatste kaars wordt weggenomen en daarna weer schijnt in een donkere kerk, krachtiger dan ervoor. Die ene kaars trekt ons in een donkere wereld naar het licht. De Donkere Metten wijzen zodoende vooruit naar alles wat we met Witte Donderdag, Goede Vrijdag, Stille Zaterdag, de Paaswake en het hoogfeest van Pasen vieren. De Donkere Metten zijn zo een rustig en biddend moment om heel Pasen vierend te overwegen.

**Heemkunde- en Erfgoedvereniging
Nicolaus Poppelius
vzw**

BESTUUR:

Voorzitter:	Luc Andries, Pastoor Coolsstraat 15, 2382 Ravels	0474 97 17 27
Secretaris:	Rina van der Vloet, Mierdsedijk 70, 2382 Ravels	014 655588
Penningmeester:	Ries van der Linden, Tilburgseweg 75, 2382 Ravels	014 478066
Leden:	Andre Van Gils, Steenweg op Weelde 118, 2382 Ravels	014 656893
	Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Ravels	014 699126
	Mieke Van Hauteghem, Schatrijt 2, 2382 Ravels	014 687332
	Marinus Willems, Weeldestraat 154, 2381 Ravels	014 655728
	Cis Vissers, Lindenlaan 8, 2382 Ravels	014 656750
	Harry Vrijzen, Eikenlaan 15, 2382 Ravels	014 656420
	Jose Schlappi, Klein Goorbleek 2, 2382 Ravels	014 659958
	Paul Van Baelen, Straatakkers 4, 2381 Ravels	014 657315
	Frank Konings, Lindenlaan 2, 2382 Ravels	014 715374

REDACTIEADRES:

Bas Van Haeren, Deenackers 1, 2381 Weelde, 014 699126

redactie@nicolaus-poppelius.be

Voor informatie in verband met de inhoud van dit tijdschrift,
de vormgeving of verschenen teksten kunt u steeds terecht op het redactieadres.

Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kunt u dit ook doen via een bestuurslid.
(Iedere auteur is verantwoordelijk voor de ingestuurde werken.)

CONTACTGEGEVENS:

Adres: Heemkunde- en Erfgoedvereniging Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Bankrelatie:

Rekeningnummer: 733-3522204-67

IBAN: BE93 7333 5222 0467

BIC code: KREDBEBB

Museum: Museum Aan de Grens (MAG) "t Kaske", Dorp 64 te 2382 Poppel,
is open elke tweede zondag van de maand van 14u. tot 17 uur.

In december, januari en februari is het museum gesloten.

Wel zijn er in deze wintermaanden bezoeken mogelijk op afspraak.

Groepsbezoeken kunnen aangevraagd worden via het reserveringsformulier
dat u kunt vinden op onze website.

Aanvragen kunnen natuurlijk ook gedaan worden per brief (zie hierboven voor het adres).

Archief- en Documentatiecentrum: Bredaseweg 46, 2381 Weelde-Station

Te bezoeken na afspraak: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Website: <http://nicolaus-poppelius.be>

Facebook: www.facebook.com/NicolausPoppelius

